

Ni tako slab, kot so drugi dobri

PETER KOLŠEK

Prehod

režija **Boris Palčič**

produkcija A Atalanta in RTV Slovenija

Osnovna intenca Slakovega scenarija (pisal ga je malo pred smrtjo, a očitno ne tudi napisal, dokončno obliko sta mu dala režiser Palčič in Vladimir Nardin) je nedvoumna. Pokazati, da se posameznik, če ga je dovolj v hlačah, lahko upre različnim zavojevalcem duha, parapsihološkim šarlatanom, z moderno telepatsko tehnologijo podprtim prodajalcem megle, ideološkim manipulatorjem in verskim fanatikom, menedžerjem spiritualnih podjetij ... vsem tem, ki jih na svetu manjka vedno manj in jim navsezadnje ne gre za nič drugega, kot za sofisticirano iskanje tržnih niš. Takšna poanta, ki jo je mogoče uporabiti tudi za kakšne zunajfilmske utilitarne namene, se nakazuje od začetka in se jasno izkaže na koncu, ko se junak s svojim starim mercedesom vrača domov v Ljubljano. Tržaška avantura je za njim, pod kolesi je znova trden svet.

Res, izgubil je tla pod nogami, ampak zaradi ženske (Iva Kranjc), ne pa zato, ker bi le za trenutek sprejel sugestijo organizacije, ki se skuša infiltrirati v njegovo glavo. Slikar Vlado, ki se mu vse to primeri, je kljub svoji umetniškarski naravi (ali pa prav zaradi nje) notranje stabilen človek. Zdaj, ko je režiser Franci Slak že prerani pokojnik, se seveda sprašujemo, ali je v takšni koncepciji junaka kaj avtobiografskega. In si najbrž odgovarjamo pritrdilno.

Za eksplikacijo vprašanja o pranju človeških glav obstajajo seveda tudi drugačne žanrske rešitve, a scenarij se je pač odločil za triler. S tem je morda hotel ažurirati slovensko žanrsko ponudbo, a si je hkrati nakopal težko delo. Če se je z zgodbo, ki se dogaja bolj v psihološki kot zunanji stvarnosti (nekaj brezosebne urbane arhitekture in nekaj preprostih stanovanjskih interierov, to je vse), spretno izognil velikim proračunskim vložkom, pa se ni mogel pričakovanju, ki je povezano s tem elitnim in dragim žanrom. Konkurenčnost na tem področju pač narekuje holivud, gledalci so razvajeni in tu so še tako dobri sporočilni nameni (če ne prinašajo hkrati popolnoma izvirne teme, ki je Prehod ne) inferiorni nasproti cvetoči žanrski ponudbi. Z drugimi besedami: film ni tako slab, kot so drugi s tega teritorija dobri. Znotraj finančno skromne slovenske kinematografije lahko v takem primeru govorimo kvečjemu o pogumu, če se nekdo poda na pot izzivalca. Pogumen je bil Slak, pogumen je Palčič.

Tako od filma ostane ganljiv poskus (bilo jih je že kar nekaj, precej slabših od tega: Patriot, Rabljeva freska, Brezno), kar pa gledalcev večinoma nič ne briga. Ostali bodo igralski nastopi: Jure Ivanušič v glavni vlogi, Tržačanka Anita Kravos, ki je v slovenski film vstopila prvič, in upajmo, da ne zadnjič, in srbski elegant Svetozar Cvetković, ki je seveda stari znanec slovenskega filma. No, ostal bo tudi dodaten spomin na Francija Slaka.